

Nr 93,

Av herrar **Wagnsson** och **Brandt**, om ökat anslag till Svenska föreningen för dövas väl.

I 1942 års statsverksproposition har under åttonde huvudtiteln, punkt 182, upptagits ett anslag till Svenska föreningen för dövas väl att utgå med 7 000 kronor. Departementschefen förklarar sig tillfullo behärta betydelsen av den verksamhet föreningen bedriver och inse de ekonomiska svårigheter, varmed föreningen har att kämpa, men ser sig av statsfinansiella skäl likväl nödsakad att avstyrka anslagsökning. Om föreningen, som 1939/40 åtnjöt i statsbidrag 10 000 kronor, icke erhåller ett högre bidrag än det av Kungl. Maj:t föreslagna, uppstå stora svårigheter för föreningen att driva sin verksamhet i samma omfattning som för närvarande.

Svenska föreningen för dövas väl bildades 1921. På grund av proposition beviljades föreningen samma år ett understöd av statsmedel å 4 000 kronor, och samma belopp beviljades för vardera åren 1922, 1923 och 1924. Under 1925—1930 utgick understödet med 5 000 kronor årligen, 1931—1935 har föreningen tillerkänts 6 000 kronor årligen, 1936—1938 8 000 kronor årligen, 1939 10 000 kronor, 1940 8 000 kronor och 1941 7 000 kronor.

Föreningen har under de gångna åren i hög grad utvecklats. Verksamheten bedrivs dels av centralstyrelsen i Stockholm, dels av lokalföreningar till ett antal av 15 å följande platser: Stockholm, Göteborg, Uppsala, Västerås, Sundsvall, Gävle, Borås, Jönköping, Lund, Norrköping, Falun, Östersund, Örebro, Umeå, Hälsingborg, Härnösand och Karlstad, de sistnämnda bildade under hösten 1941. Föreningen ägde vid 1940 års slut 2 334 medlemmar.

Utvecklingen av verksamheten bland döva och lomhörda, äldre såväl som barn, har emellertid medfört stegrade krav på centralstyrelsens och lokalföreningarnas ekonomi, vilka föreningen sökt möta genom anordnande av basarer, insamlingar och dylikt. Ofta ha emellertid de på så sätt insamlade medlen måst användas till speciellt ändamål för att tillgodose någon särskild gren av arbetet. Av de donationer föreningen under de gångna åren fått mottaga, vid årsskiftet 1940—1941 belöpande sig till sammanlagt 66 785 kronor 75 öre, har endast avkastningen fått användas, och i betraktande av nuvarande ränteläge är det uppenbart, att denna till en mycket ringa grad täcker föreningens utgifter. Under 1940 mottog föreningen enligt testamentariska förordnanden 4 100 kronor, vilka medel föreningen måst använda för täckande av årets förlust. Det är uppenbart, att det för föreningen i dessa tider är vanskligt, för att inte säga omöjligt, att i någon större utsträckning

kunna stödja sin ekonomi på frivilliga gåvor. Grundstommen i föreningens ekonomi har också städse varit det av statsmedel erhållna understödet. Med hänsyn till de ökade utgifterna och viss nödvändig utvidgning av arbetet, är föreningen för sin verksamhet i hög grad beroende av statsbidrag.

I föreningens *lokaler* i Stockholm äro inrymda centralstyrelsens och därvarande lokalföreningens byråer och expeditioner, apparatsamlingen, Dövas Väls syateljé och skolan och hemmet för döva småbarn. I lokalerna i Göteborg inrymmas expedition, apparatsamling och verkstaden Lapp-Centralen. Å de tider, då lokalerna icke äro upptagna för ovan angivna ändamål, användas dessa för labiologiundervisning, andaktsstunder, föredrag, samkväm, lånebibliotek etc. De inom föreningen bildade klubbarna och studiecirkelarna hava ock där sina sammankomster. Några av de övriga lokalföreningarna hava även lokaler, oftast tillsammans med någon annan institution. Centralstyrelsens årshyra blir enligt kontrakt från 1 oktober 1941 3 100 kronor, vartill kommer bränsletillägg. För den speciella gren av verksamheten, som utgöres av skolan och hemmet för döva småbarn, har centralstyrelsen lyckats förhyra från 1 januari 1941—15 juni 1942 lokal i Velanderhemmets fastighet i Stockholm med en hyra per läsår av 2 000 kronor, vilket belopp alltså icke ingår i förut nämnda 3 100 kronor.

Avläsekurserna på olika platser i landet röna en mycket livlig tillslutning. Föreningen måste emellertid ofta bevilja nedsättning i kursavgiften eller helt befria obemedlade från erläggande av avgift. Sålunda hade föreningen under år 1940 en utgift utöver inkomsterna av 1 143 kronor för avläsekurser. Från kungl. pensionsstyrelsen har föreningen mottagit ett anslag. Avsikten med detta anslag är emellertid att lämna bidrag till vissa frielever från annan ort för att möjliggöra deras vistelse på plats, där avläsekurs hålles.

Byråarbetet har i hög grad utvecklats. Centralstyrelsen och lokalföreningarna i Stockholm och Göteborg ha daglig mottagning för lämnande av råd och upplysningar och social rådgivning i angelägenheter, som röra döva och lomhörda, och ombesörja i samma syfte en omfattande korrespondens.

Den stora ökningen i arbetet är framför allt orsakad av att föreningens *apparatsamlingar* i Stockholm och Göteborg alltmer anlitas. Tack vare de framsteg tekniken på sistone gjort finnas numera goda apparater, som för många lomhörda innebära hjälp ut ur arbetslöshet och isolering och tillbaka till uppgifter i hem och samhälle. Föreningens båda stora apparatsamlingar förfoga över ett rikhaltigt urval av apparater och söka vara à jour med utvecklingen på området. Utprovningarna ske i intimt samarbete med öronläkare och äro utomordentligt krävande. Ett tidsödande individuellt arbete fordras för att i varje särskilt fall finna den lämpligaste apparaten. Många lomhörda falla tyvärr offer för vilseledande hörapparatreklam eller för försäljare med ett begränsat urval apparater. Ett omfattande upplysningsarbete

vore synnerligen behöfligt, men av brist på medel har föreningen ej kunnat utföra detta i sådan omfattning som skulle vara önskvärd. Förutom de ovan nämnda apparatsamlingarna i Stockholm och Göteborg finnes endast mindre samlingar hos Svenska föreningen för dövas väl i Borås och fr. o. m. juni 1941 i Umeå. Som kostnaderna för upprättande av apparatsamlingar på skilda håll i landet skulle bli mycket dryga, icke minst i betraktande av behovet av kompetent personal härför, anser föreningen, att de hörselsvagas intressen i detta hänseende bäst tillgodoses, om en erfaren person en eller två gånger årligen besöker öronavdelningarna å de olika centrallasarettens medförande en full uppsättning av de modernaste hörapparaterna till tjänst för de lomhörda i kringliggande del av landet. Dessa konsultationsresor, som togo sin början 1938, ha av apparatsamlingarna i Stockholm och Göteborg företagits i större utsträckning år från år. Under första hälften av 1941 ha utprovningar ägt rum på följande platser: Gävle, Västerås, Norrköping, Sundsvall, Östersund, Falun, Jönköping, Hälsingborg, Örebro, Boden och Karlstad. Det stora antalet patienter, omkring 700, visar, att dessa utprovningar fylla ett verkligt behov. Utprovningarna ha varit avsedda inte endast för lomhörda i de besökta städerna, utan även för respektive län. Meddelanden om apparatsamlingens besök ha lämnats av lokalföreningarna såväl till ortspressen som till tjänsteläkare m. fl. Betydelsen av dessa utprovningar inskränker sig icke endast till att ett antal lomhörda erhålla hörapparater. Föreningen bedriver härigenom även en upplysningsverksamhet, som icke blott avser utprovningar, varning för humbugsapparater o. d., utan också att giva de besökande kännedom om Dövas Väls verksamhet i övrigt och utsikter att erhålla hjälp. Med vetskap om möjligheten för mången lomhörd att genom en god hörapparat bli en samhällsnyttig individ ha öronläkare och andra på olika platser riktat framställningar till föreningen om liknande besök. Föreningen har dock av ekonomiska skäl ej kunnat tillräckligt vidga detta arbete.

Föreningens värdefulla arbete med dessa konsultationsresor har på vissa håll i landet uppskattats så, att landstingsbidrag erhållits för täckande av själva resekostnaderna. Föreningen erhåller visserligen en mindre provision på genom föreningen försålda apparater. I vissa fall nödgas dock föreningen lämna bidrag till inköp av hörapparater åt obemedlade. Ovan nämnda anslag från kungl. pensionsstyrelsen, 5 000 kronor, är avsett även för inköp av apparater till sådana mindre bemedlade lomhörda, som genom apparat kunna väntas lättare erhålla eller behålla arbetsanställning. I de fall där bidrag utgår ur pensionsstyrelsens anslag, avstår föreningen sin provision till förmån för patienten. Föreningen har alltså betydande utgifter för byrå och apparatsamling, som endast delvis kunna täckas genom provision på försålda apparater. Centralstyrelsens apparatsamling och byrå har fr. o. m. 1 juli 1941 utom sekreteraren en personal, bestående av 4 personer,

varav två äro anställda med heltidstjänstgöring, samt en springflicka. Det har nämligen blivit oundgängligen nödvändigt att anställa ytterligare två personer. På grund av föreningens svaga ekonomi har det tyvärr icke varit möjligt att tillmötesgå gjorda framställningar från de anställda om dyrtidstillägg och pension. Samtliga sekreterare utom i den största lokalföreningen ha ställt sig till förfogande utan anspråk på ersättning. Sekreteraren i Centralstyrelsen och sekreteraren i lokalföreningen i Göteborg ha förutom vanliga sekreteraregöromål ett krävande och omfattande arbete som föreståndarinna för den verksamhet, som utövas av centralstyrelsen och Göteborgsföreningen. Inom en snar framtid komma troligen dessa båda personer att lämna sitt arbete, och det torde då bliva sannolikt, att dessa båda tjänster, som vardera fordra en persons hela arbetstid, måste avlönas. Lokalföreningen i Stockholm, 1939 skild från dåvarande huvudföreningen, numera centralstyrelsen, har två avlönade tjänster och lokalföreningen i Göteborg en. Med hänsyn till vad som nu anförts beräknas utgiften för avlöningar, propaganda, resor för utprovningar m. m., minus vad som inflyter i provisioner, bliva förhöjd till 9 500 kronor.

Vad *lokalföreningarna* beträffar, erlægga dessa till centralstyrelsen en viss del (1 kr. per medlem) av sina årsavgifter, som närmast avser utgöra bidrag till kostnaderna för »Meddelanden», av vilka ett exemplar tillställs varje medlem. Föreningens tidningsorgan »Meddelanden från Svenska Föreningen för Dövas Väl» utkommer med 11 ordinarie nummer årligen samt ett särskilt julnummer. Trots att redaktören åtnjuter ett arvode av endast 500 kronor och artikelförfattarna ej honoreras, hava dock kostnaderna för år 1940 utgjort 2 783 kronor 83 öre. Centralföreningens årsavgifter och lokalföreningarnas ovan nämnda avgifter utgjorde för år 1940 2 683 kronor. Centralstyrelsen erhåller således ej något ekonomiskt stöd av lokalföreningarna, utan tvärtom har centralstyrelsen brukat tilldela dem större eller mindre andel av understödet av statsmedel till avläsekurser, se ovan, byråverksamhet, hyra, avlöningar till personal i de större lokalföreningarna och dyl. Under fjolåret var utgiftsbidragen till lokalföreningarna 5 585 kronor.

Kostnaderna för den speciella gren av verksamheten, som utgöres av *skolan och hemmet för döva småbarn*, bestridas dels av ett anslag från Stockholms stad, 1938—1941 6 000 kronor årligen, vilket avser endast skolan, dels ock av statsbidrag, som enligt beslut av 1938 års riksdag utgår per läsår med 300 kronor för elev, som i skolan erhåller undervisning, och med 600 kronor för elev, som genom skolans försorg och på dess bekostnad tillika erhåller inackordering. Hemmet för döva småbarn upprättades i januari 1941 och samtidigt beslöt centralstyrelsen, att antalet läsveckor i skolan för döva småbarn skulle utökas från förutvarande 36 till 39. I samband därmed beviljades skolans föreståndarinna och två lärarinnor en löneförhöjning på sammanlagt 1 600 kronor, varigenom totala lönebeloppet för

skolans personal är 9 600 kronor per år. Något dyrtidstillägg har icke heller här kunnat utgå. Föreningen har under de gångna åren på olika sätt måst skaffa medel för att täcka den brist, som så gott som varje år uppstått på skolans konto.

Trots noggrann sparsamhet med föreningens medel är föreningen ovillkorligen nödsakad att söka skaffa sig betydligt ökade inkomster, om den alltjämt skall vara i stånd att hjälpa de lomhörda och döva att så långt möjligt bli oberoende av sin hörselnedsättning och i många fall stödja dem i sina bemödanden att trots sitt lyte undvika att förorsaka utgifter för det allmänna. Av bilagda av föreningens kassaförvaltare uppsatta tablå över beräknade utgifter och inkomster för räkenskapsåret 1942, vilken grundar sig dels på motsvarande siffror under 1940, dels på de stegrade utgifter, som redan under innevarande år visat sig oundgängligen nödvändiga inom vissa områden av verksamheten, framgår att en brist beräknas komma att uppstå å ej mindre än 22 500 kronor.

I ansökan hos Kungl. Maj:t har föreningen anhållit om ett statsbidrag för budgetåret 1942/43 av 15 000 kronor. Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden framhållit, att överstyrelsen under normala förhållanden utan tvekan skulle förordat den anslagshöjning, föreningen begärt. Med hänsyn till tidsläget har överstyrelsen nöjt sig med att förordat, att anslaget höjes till 12 000 kronor. Även medicinalstyrelsen har förordat en höjning av anslaget till 12 000 kronor. Skulle anslaget sättas lägre än 10 000 kronor, torde föreningen vållas avsevärda svårigheter i sitt arbete.

Under hänvisning till det anförda föreslås,

att riksdagen såsom Bidrag till Svenska föreningen för dövas väl för budgetåret 1942/43 måtte anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

Stockholm den 23 januari 1942.

E. G. C. Brandt.

Ruben Wagnsson.
